

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

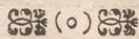
II. De Jure Naturali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62620)

ſeu privatos cives dimanant : alià primò referuntur ad bonum & utilitatem privatorum, & ab his per quandam conſequentiam in ipſam Rempubicam redundant, Hunnius in *Trentl. Vol. 1. diſp. 1. theſ. 3. in fine* Hermes *Faſcicul. Jur Publ. cap. 1. n. 3.* & Manzius *ad §. fin. Inſtit. de J. & J. à n. 6.*

11. Altera in Naturale & Poſitivum, tradita ab Ariſtotele 5. *Ethic. cap. 7.* Quam Philoſophi diſiſionem Molina *Tract. 1. de J. & J. diſp. 3. n. 4. & 5.* Leſſius *Lib. 2. de I. & I. cap. 2. n. 9.* aliiſque TT. moderni & ex RR. ICT^{is} non pauci amplectuntur : eiusſque membrum poſterius, ſive Jus Poſitivum ulterius in Divinum & Humanum : & hoc rurſum in Jus Gentium Civile & Canonicum partiuntur, utique magis artiſicioſè, quàm Ulpianus *l. 1. §. 2. ff. & ipſe Juſtinianus §. fin. Inſtit. de I. & I.* Quibus locis uterque Jus trifariam partiti ſunt in Naturale Gentium & Civile. Sed eà partitione plus juſtò priſcis Romanorum Juris Conſultis & conditoribus, Canonicò & Novæ Legis Divinò Jure antiquioribus, Vetùſque penitus ignorantibus, aut id cum Humano confundentibus tribuère : & contra juſtæ Diſiſionis præcepta non omne, etiam Privatum, jus ſunt complexi; cùm, ſicut Canonicas ſanctiones per multas, ſic Divinas, ſaltem Veteris Teſtamenti, leges non paucas, triplici illò diſiſionis membrò non comprehenſas, ad privatum Jus pertinere, ex Levitico ſit exploratum.

Quare, poſteriori hac Legum Civilium Interpretibus relictà, Diſiſionis Ariſtotelicæ & Theologicarum Subdiſiſionum membra, iisſque diſtinctorum Jurium ſingulorum originem, naturam, vimque imus explicatum.

ARTICULUS. II.

De Jure Naturali.

SUMMARIUM.

- 13. Veterum, hoc Jus etiam brutis adſtruentium,
- 14. Et RR. DD. illud his negantium Vera Opinio,
- 15. Solidà Ratione,
- 16. Etique objectorum ſolutione ſtabilita.
- 17. Jus Naturale brutis ſolum abuſivè : Homini verè ac propriè tribuitur :
- 18. Eſtque ipſum illi à Natura inſtitum Lumen ſeu dictamen Rationis.
- 19. Naturalis Juris Generalia præcepta,
- 20. In Decalogo & Evangelio explicata.
- 21. Naturali Jure actus quidam ſolummodo prohibiti :
- 22. Alii inſuper irritati ſunt ;
- 23. Propter defectum principii valoris ſubſtantialis,
- 24. Vel inſiſſeca malitia perpetuitatem.

Jus Naturale in brutis etiam animalibus cum VV. ICT^{is} non paucis agnovère Guilielm Parif. *p. 1. de Univerſ. p. 3. c. 3.* Gregor. Lopez *Animadverſ. p. 3. cap. 8.* Albert. Gentil. *3. lect. 1.* Lorient. *de Juris Arte Tract. 10. axiom. 3.* & alii, decepti ab Ulpiano *l. 1. §. 3. ff. de I. & I.* & hunc ſecuto Juſtiniano, *pr. Inſtit. de Jure Nat. Gent. & Civil.* ubi uterque Jus Naturale, inquit, eſt, quod natura omnia animalia docuit; nam jus iſtud non humano generi proprium : ſed omnium animalium, quæ in calo; quæ in terra,

A ;

terra,

terra, qua in mari nascuntur, & avium quoque commune est. Et, cum ex hoc Jure maris ac feminae conjunctionem, liberorum procreationem & educationem descendere, statuisset, sententiae suae Rationem cum ICT.º Imperator ipsam experientiam reddidit; *Videmus enim cetera quoque animalia, seras etiam istius Juris peritiã censeri.*

14. Sed hæc explicatio Juris Naturalis, & istud humano generi brutisque animantibus communiter adstruentium Opinio merito displicuit Laurent. Vallæ *lib. 4. Elegant. cap. 40.* Connano *lib. 3. Comment. Jur. Civil. cap. 6.* Corralio *lib. 6. Miscell. cap. 25. n. 7.* Welenbecio *Paratit in ff. de I. & I. n. 25.* & aliis, ulla veri Juris participationem in brutis non agnoscentibus.

15. Ratio solida est; quòd, licet à Natura insitus quidam instinctus, & ad actus illos propensio animantibus cæteris & homini communis detur, is tamen, prout bestias movet, Juris nomen non mereatur; cum jus in illas non cadat; quia brutæ animantes expertes sunt rationis libertatisque, obligationis ac pœnæ incapaces: Creaturam autem, ut afficiatur Jure, oporteat præditam esse usu rationis libertatisque, obligationis & pœnæ capacem. Ratione præditam ut actus qualitatem eumque præcipientis vel prohibentis Regulæ vim agnoscat. Libertate, cum id, quod agitur vel omittitur necessitate, frustra imperetur aut vetetur. Capacem obligationis; quòd hanc lex & jus imponat. Pœnæ etiam; quia hanc Juris prævaricatio meretur.

Rationi huic non leve pondus addit Primò; quòd si, ut creatura Juri naturali subsit, necessaria non sit Ratio & Libertas, sed sufficiat vis ac propensio naturalis, jure illo cum brutis animantibus vegetabilia quoque & ipsas res inanimatas affici, sit statuendum; cum ex uua, naturali qua-

dam vi ac propensione speciem suam vegetabilia propagent: & ex inanimatis levia ferantur sursum, gravia deorsum, & ad polum suum magnes moveatur: ex altera verò parte, non appareat ulla Ratio, cur jure illo affici nequeant creaturæ destitutæ cognitione, si libertate & ratione carentes eò regi concedatur; cum, quæ ratione & libertate carent, jure impostam obligationem neque attingere cognitione, neque eligere valeant. Secundò quòd, si juris naturalis sit, quod bruta cum homine habent commune, sicut maris ac feminae conjunctio ad proles generationem, istiusque alimentatio & educatio: sic etiam comestio, progressio, quies, similesque actiones aliæ referendæ sint ad jus naturale; cum istæ homini & brutis communes non minus sint, quàm illæ: quod tamen à vero esse alienum & profus absurdum adversarii agnoscent. Tertio; quòd si in brutas animantes cadat jus, in eas injuriam quoque cadere sit necesse; cum eadem ratio sit contrariorum: injuriam autem in bruta non cadere scripserit ipse Ulpianus *l. 1. §. 3. ff. si quadrup. paup. sec;* quòd *sensu*, id est *ratione careant*, *pr. Instit. eadem Rubr.* atque idcirco damnum datum à bruto, quòd *sine injuria* inferentis datum sit, *pauperiem*: & actionem, quâ illatum est, non *injuriam*, sed *noxiam* appellârît *pr. C. §. 3. l. cit.*

Sic roboratæ Rationis vim convellere aut eludere, qui eã petuntur: suumque de Naturali jure sensum tueri variè conantur.

Et primò quidem Jus illud brutis & 16. homini commune esse ajunt solum *materialiter*, sive quoad materiale opus & actiones utriusque communes, ut sunt maris & feminae conjunctio ad sobolis procreationem & alimentatio educatióque procreatæ, in quas instinctu & propensione naturali homines & bruta feruntur: non *forma-*

formaliter; cùm in actiones illas homo, non bruti instar, impulsu & affectione solius naturæ sensitivæ, sed rationalis quoque, sive à natura insitæ Rationis ductu & electione feratur. Sed hoc deductæ Rationis vim non convellit; cùm quia materialis illa communio actionum ad Juris Naturalis, prout rationem legis habet, communionem inducendam non sufficit; cùm enim jus, prout legis rationem habet, in subiecto, quod afficit, capacitatem obligationis, rationemque exigat & libertatem, naturam sensitivam sive animal afficere nequit, nisi contractum sit ad differentiam rationalitatis: & homo, quòd istà differat à brutis, cùm his habere nequit ullam Juris communionem: tum verò; quia jus Naturale quatenus ad sui suæque speciei conservationem & propagationem movet, semper involvit modum rationalem: & in ipso opere materiali, sive actione ad illam à natura ordinata & brutis communi, homini prohibet conjunctionem cum filia & matre, vagumque concubitum & fornicationem simplicem: à quibus naturali instinctu, bruta non arcentur, ut probè advertit Suarez *lib. 2. de LL. cap. 17. n. 6.*

Secundò, Naturale jus perperam à brutis ad res vegetabiles & inanimatas trahi dicunt; quòd, cùm natura sensitiva Rationali proxima: vegetabiles autem res ab ea remotæ; & remotissimæ sint inanimatæ: & objectum, in quod feruntur, cum homine sola bruta cognitione attingant, Jus brutis potius, quàm viventibus cæteris vitæ; carentibus sit accommodatum. Sed, esto rebus, quæ sensu & vita carent, bruta homini viciniore sint, sensu tamen, quò solò illis præstant, jure inductæ obligationis vim non attingunt; quòd ratione ipsa quoque destituantur: & obligationi illi se submittere vel subducere, eaque submissione vel subductione præmium vel pœnam

promereri nequeant; ob defectum libertatis, intellectualem cognitionem exposcentis.

Tertiò, pœnæ etiam brutas animantes esse obnoxias, contendunt; quòd non desiderentur exempla vindictæ exercitæ in eas, & Divina etiam lege constitutæ, si occidisset hominem, vel huic monstrosa libidine se commiscuisset, *Exod. cap. 21. v. 28. & Levitici cap. 20. v. 15.* Sed ista quoque jus, reatum ac pœnam in bruta cadere non evincunt; quia vindicta illa ad reatus punitionem in hominem duntaxat: in bruta autem exercita & præscripta fuit, non ad illa coërcenda, sed ad deterrendos homines: & ut mortalium oculis & conspectui subducerentur; ne scèdissimi flagitii memoriam occursum suo refricarent, *Cornel. à Lapide in Exodi v. cit.*

Quartò, Naturalis Juris esse negant brutorum comestionem, progressionem & similes actiones, ipsis & humano generi communes; quòd, licet istas homo faciat *naturaliter*, non tamen eas faciat *jure naturali*, sive secundum istius præcepta & sicut facit, quæ ad speciei suæ conservationem propagationemque à natura ordinantur: Juris autem Naturalis brutorum actiones eæ tantum sint, quas ipsa ex instinctu & propensione naturali: homo autem secundum Naturalis juris præcepta facit. Verum, si res penitus inspiciatur, sicut comestio progressio &c. sic & prolis generatio educatioque merè naturaliter & non Jure Naturali à brutis; ab homine verò, sicut hæc posteriores, sic & priores illæ actiones Naturali jure fiunt, quando præviâ rationis deliberatione electioneque ad conservationem virium, corporis & animi relaxationem exercentur: & contra non jure Naturali, sed mere naturaliter ab homine quoque utriusque generis actiones fiunt, quando inclinatione solius naturæ sensitivæ, sine præviâ rationis ad-

verten-

vertentia, deliberatione, electione, exercetur.

17. Quinto demum, deducta & haftenus firmata Rationis pondere convicti & plane oppressi alii ingeant fatentur, DD. illos cum VV. Juris Consultis & Conditoribus, aut errasse, si proprie dictum Naturale jus in brutis animantibus agnoverunt; vel his impropria anaphorica & abusiva locutione tribuisse Jus, cujus in naturae sensitivae actionibus materiam & imaginem, vel potius umbram quandam conspexerunt. Quo sensu brutis adtribuunt Justitiam, Prudentiam, Fortitudinem & Virtutes alias, quarum in illis non veritatem, sed similitudinem, imitamenta & simulacra quaedam deprehenderunt, ut docent ex T.T. Naturalis juris Interpretes praestantissimus Suarez *Lib. 1. de LL. cap. 5. n. 3.* & ex ICTis Donellus *lib. 1. Comment. cap. 6.* Hilliger *ad c. cit. à lit. G. Wesenbec. ad pr. Insit. cir. Mynfinger n. 2.* Harpreht *n. 3.* Manzius *à n. 16.* & alii, in hunc suum de Jure Naturali, homini & brutis communi, sensum cum Ulpiano trahentes ipsum Justinianum, *Cetera animalia istius Naturalis Juris, non esse perita, sed peritiam duntaxat censerit*, verbo improprietaem denotante, asserentem *l. 1. §. 3. & pr. cit.* propter complurium actuum homini & brutis communium similitudinem: licet, quod tales actus à brutis solo impulsu & affectione naturae sensitivae; ab homine verò ductu Rationis praeviaque deliberatione & electione fiant, in illis merè naturaliter, in isto verò Juris Naturalis proprie existant.

18. Quare, illa Veterum Juris Consultorum & Conditorum definitione vel modò explicatò intellectà, vel omnino reiectà, rectè Suarez *cit. cap. 3. n. 9.* Molina *Tract. 5. de J. & J. disp. 47. n. 3.* Salas *de LL. disp. 5. t. 1. n. 3.* Laiman *lib. 1. tract. 4. cap. 8. n. 7.* aliique ex T.T. & ex ICTis RR.

Grotius *de Jure B. & P. cap. 1. n. 10.* & Mævius *Prodrom. Jurisprud. Inspect. 2. n. 14.* Jus Naturale creaturae Rationali soli, quòd sola legis capax sit, attribuentes, id nihil aliud esse docent, quàm à Naturae authore Deo nobis inditum lumen Rationis, sive dictamen, quò honestum discernimus ab inhonesto: & ad quaedam quidem, tanquam naturam suam nobis convenientiam, agenda v.g. ad colendum Deum, parentes honorandos, legitimo magistratui obediendum, injustè ablata restituenda, praestanda promissa &c. ad alia verò v.g. blasphemiam, perjurium, mendacium, tanquam disconvenientiam vitanda, nos agnoscimus obligari: quaedam demum, tanquam ex se indifferentia, nobis permissa judicamus.

Innuisse id videtur Regius Vates *Psal. 4. v. 6.* ubi *Multis, stultis, inquam, & iniquis hominibus* (ut ad mentem S. Augustini vocem illam S. Thomas exponit apud Heferum *in Psalm. cit. n. 8.*) quasi de re, ab humana cognitione remotissima, percunctando sciscitantibus, *Quis ostendit nobis bona?* hoc est, bona opera nobis facienda? Divino afflatus Spiritu responderet, *signatum est super nos lumen vultus tui Domine.* Lumen seu vis Rationis homini connata, & à Natura indita ad discernendum à malo bonum: & hoc quidem faciendum, illud autem declinandum, dicitur, *Psal. 36. v. 27.* Unde S. Gentium Doctor & Apostolus ad Roman. *cap. 2. v. 14. & 15.* *Gentes. inquit, quae legem, Moisaicam, non habent, naturaliter ea, quae legibus sunt, faciunt*, hoc est, lumine & ductu à natura ipsis insitae rationis pleraque opera legis perficiunt, ut S. Doctor ipsemet declarat subjectis verbis, Ejusmodi legem Moisaicam non habentes ipsi sibi lex sunt. Quae etiam Ratione lex sibi ipsi sunt, explicans ait, *Ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis, testimonium illis reddent-*

reddente ſcientiã : quæ eſt opus hominiã Natura inſitã Rationis.

Eandem Juris ſive legis Naturalis explicationem apertè tradit S. Thomas in 4. diſt. 33. art. 1. ubi *Naturalis*, inquit, *conceptio omni homini indita, quã dirigitur ad operandum convenienter, lex Naturalis ſeu Jus naturale dicitur*, & 1. 2. q. 94. art. 6. allegans clariffimum Eccleſiæ lumen D. Auguſtinum: qui *Lib. 2. Confefs. cap. 4.* ad Deum converſus ait, *Lex tua ſcripta eſt in cordibus hominum*: de eodemque loquens, *Quis enim*, inquit, *ſcribit in cordibus hominum Naturalem legem, niſi Deus?*

Atque ab hac Juris Naturalis explicatione aliena non eſt ea, quam tradit Imperator, illud eſſe aſſerens, *Quod naturalis Ratio inter homines conſtituit*, §. 1. *Inſtit. de J. N. G. & C.* & altera M. T. Cicero nis, qui *Lib. de Republica, Eſt*, inquit, *vera Ratio Natura congruens, diſſuſa in omnes & conſtans, quæ vocat ad officiũ jubendo, vetando &c.*

20. Hujus, creaturæ Rationali & homini præfertim proprii, Juris Naturalis generaliffima præcepta ſunt, *Declina à malo & fac bonum*. Pfalm. 36. v. 17. *Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris*, Quorum latiffimè patente præcepto & prohibitione comprehenſarum actionum quædam Deum, aliqua nos ipſos, aliæ proximum ſpectant. Primi generis ſunt, Deum Conditorem, Conſervatorem, Largitorẽ ac Remuneratorem noſtrum colere, ſupremum ejus Numen adorando & reverenter invocando ejus Nomen, ei ſerviando laudẽque & gratiarum actiones exhibendo. Secundi, honeſtè vivere, vitando mendacium, ab ebrietate, omnique illicito concubitu & quavis alia turpitudine abſtinendo. Poſtremi, honorare parentes, magiſtratus revereri, benefactoribus referre antidora, neminem lædere damnò ali-

quò in anima, corpore, fama, rebus ſuis eum non afficiendo, in contractibus & commercio non circumveniando; ſuum cuique tribuendo, præſtando ex pacto vel maleficio debita, indebitè ablata vel reſtenta reſtituendo & injuſtam læſionem reparando.

Neque hæc ad Jus Naturale perpetram omnia referri inde inferitur; quòd eò Jure omnia communia, & contractuum aliqui Gentium, alii Civilis Juris eſſe perhibeantur; quia, licet res, initiò communes, facta cum tempore diſiſione in privatorum tranſierint dominium: & contrahendi modi Gentium vel Civili Jure inventi & introducti ſint, iis tamen datæ fidei ſervandæ, reiſque ex diſiſione certum dominum habentis eiſque ablata reſtentæ reſtituendæ obligatio Juris eſt Naturalis, ſicut obligatio præſtandi, quod Deo aut homini ſimpliciter vel interveniente juramento, eſt promiſſum; cum ſuum cuique tribuendum, datam fidem & religionem jura menti ſervandam, ante Civile & ipſum Gentium jus, dictãrit ratio Naturalis.

21. Neque, idem Jus ultra cordibus noſtris inſcripti luminis & rationis dictamina porrigi, evincit pronunciatum Gratiani in *Summa diſt. 1.* Jus Naturale dicentis, *Quod in Lege & Evangelio continetur*; quia verbis iſtis Decreti compilator neque Jus Naturale definire: neque ea, quæ Lex Vetus per Moylem, & Nova per Chriſtum Dominum & ejus Evangelium propoſita complectitur, omnia Naturalis Juris præcepta eſſe aſſerere intendit: ſed ſolummodo docuit, Jus illud contineri in *Lege*, hoc eſt, præceptis iſtius Moralibus ſeu Decalogò: atque etiam in *Evangelio*, explicante vel confirmante illud Jus, quatenus erga homines obſervandum eſt, vel id ſummatim comprehendente verbis Chriſti, *Omnia quacunquẽ vultis, ut faciant vo-*
bis bo-

B

bis bo-

bis homines, & vos facite illis Matth. cap. 7. v. 12. quod non obicere insinuat ipse Gravianus, suo illi pronuntiato Evangelicum hoc dogma conjungens, ut cum D. Thoma 1. 2. q. 94. art. 4. advertit *cit.* Suarez Lib. 2. cap. 7. n. 9.

22. Dubium & magni momenti controversia est, an dentur actus Naturali Jure irritati. Ratio dubitandi est; quod Jus & Ratio Naturalis actuum inhonestatem & turpitudinem solummodo manifestet: nihil autem faciat, actibus inhonestis decernendo poenam aut vim adimendo, ut plane liquet ex Venditione facta pretio justo majori; ex conjugio, in sponsalium ante initorum praedictum, vel post habitum Continentiae aut Religionis voto, contracto: quos & similes actus alios Jus & Ratio illa inhonestos esse dicit, quin irritos decernat. Rationi huic non parum roboris inde accedit; quod non appareat ratio alios praeter alios irritandi: neque nota vel Regula, irritatos a simpliciter prohibitis discernendi.

23. Nihilominus, sicut inhonestatem, sic actuum quorundam nullitatem ex Jure illo descendere, DD. passim supponunt, dum de variis, an Positivo aut etiam Naturali jure irriti sint, in quaestionem & controversiam deducunt: idque tanquam rem omnino exploratam tradunt Sanchez Lib. 7. de Matrim. d. sp. 51. n. 3. & 4. & Suarez l. cit. cap. 12. n. 3. id comprobans exemplis matrimonii initi inter primi gradus consanguineos lineae rectae, contractus Usurarii quoad usurae ex eo exigenda jus & obligationem, pactionum de re turpi & inhonesta initarum &c. qui actus Jure illo vetantur simul & irritantur. Quare vana est ratio in contrarium deducta; quia Naturali jure, licet poenae taxatio Providentiae Justitiaeque Divinae, istiusque ministris & subordinatis Magistratibus permittatur, suo tamen distamini repugnan-

tium actuum, non malitiam tantum & inhonestatem, sed reatum quoque poenae & nullitatem manifestari, allata exempla omni demonstratione efficacius ostendunt.

Actum autem eo jure irritum a simpliciter illicito discernendi Ratio sive Regula gemina est. Prima irritos declarat actus eo vetitos, qui deficiunt in valoris principio substantiali, vel hoc tollunt; sic enim eo jure irritata quoque est iterata & Cajo facta donatio aut venditio rei, quae ante donata venditave & simul tradita Titio fuit; quod Cajo facta deficiat in principio valoris actus substantiali, scilicet donandi & vendendi potestate sive dominio; quod est jus de re disponendi, & per donationem aut venditionem primam secuta traditio in Titium translata jam fuit, l. Traditionibus 20. C. de Pa. Sic eodem Jure Naturali irritus est contractus & actus quicumque extortus vi aut metu adimente usum rationis, vel dolo substantiali, seu versante circa substantiam rei; quia validi actus, cujuscunque substantialis principium est consensus, quem ejusmodi vis & dolus tollit. l. Nihil. 116 ff. de R. J. & l. Per errorem 15 ff. de Jurisdic.

24. Altera irritos declarat actus, qui naturali jure illiciti sunt propter malitiam intrinsecam perpetuam, sive turpitudinem semper durantem. Ex quo capite contractus Usurarius quoad usuras naturali Jure irritus est; quod turpitudine, propter quam prohibetur, perpetuo duret; cum, sicut in conventionem, sic etiam in usurarum exactioe & solutarum retentione repetitur. Eadem Ratio est nullitatis nuptiarum inter primi gradus Consanguineos ascendentes ac descendentes initarum; quia turpitudine & indecentia: ob quam illicitae sunt, perpetuo durat, nec magis in illarum contractu, quam contractarum usu reperitur. Utramque hanc Regulam agnoscit & tradit *cit.* Suarez n. 4. & 5. Unde Patet

Patet ratio, cur in dubitandi ratione allegata venditio & nuptiæ Jure Naturali illicitæ quidem, non tamen invalidæ sint; quia nec in vendente & nubente consideratur potestas, aut voluntas; cum ille rei dominium, iste jus in corpus suum in alium non transtulerint: neque intrinsicæ malitiæ perpetua sit; cum, licet excessus pretii restituendi & à debiti conjugalis exactione abstinendi obligatio duret; turpitudine tamen non perseveret in retentione pretii iusti rei venditæ, neque reperitur in debiti exactione.

ARTICULUS III.

De Jure Positivo, ejusque differentia à Naturali.

SUMMARIUM.

26. *Juris Positivi natura.*
27. *Differentia inter præcepta Juris Negativa & Affirmativa.*
28. *Jus Naturale obligat ex ipsa natura rei:*
29. *Positivum ex libera voluntate Superioris.*
30. *Naturalis sunt prima & generalia Morum principia:*
31. *Et ex his etiam evidenter deductæ conclusiones:*
32. *Quas aliqui perperam tribuunt Juri Genium.*
33. *Positivum Jus varium: Naturale semper & ubique idem,*
34. *Et Immutabile est;*
35. *Etiā quoad particularia præcepta:*
36. *Nisi objecti mutentur circumstantiæ,*
37. *Vel solummodo Permissivum sit.*

Jus Positivum, quod aliqui *Positivum* 26. vocant apud Connamum *Lib. 1. Comment. cap. 8* sic dicitur, quod ultra ea, quæ Jus Naturale præcipit vel prohibet, aliquid ponat: estque, quod procedit ac pendet à libera voluntate superioris, scilicet Domini Dei vel hominis, aliquid præcipientis, prohibentis vel permittentis, Suarez *Lib. 1. de LL. cap. 3. n. 13.* & Molina *Tract. I. de L. & l. disp. 4. n. 2.*

Ejus & Naturalis etiam Juris præcepta quædam Negativa, prohibentia id, 27. quod est malum, vel intrinsicè five ex natura ipsius rei vel actionis, ut blasphemia, mendacium, perjurium: vel saltem extrinsicè ob legitimi superioris prohibitionem, ut comestio de ligno Scientiæ boni & mali Genes. *cap. 2. v. 17.* vel carniū in Quadragesima: Alia verò Affirmativa sunt, præcipientia id, quod bonum & honestum est, vel ex natura rei five actus præcepti, ut est colere Deum, honorare parentes: vel extrinsicè five ex voluntate superioris, ut est observatio Festorum ac Jejuniorum, Confessio annua & Communio Paschalis. Inter quæ præcepta ea differentia est; quod illa sive Negativa *Semper* & *Pro semper* obligent, & impleri valeant per solam actus prohibiti omissionem & voluntatem illum omittendi. Ista verò sive Affirmativa, & si etiā *semper*, non tamen obligent *Pro semper*, sed pro iis tantum circumstantiis & occasionib⁹, in quib⁹ actus præcepti omisio est mala: & per actum positivum, fere ab implendi voluntate distinctū impleantur, cit. Suarez *Lib. 2. cap. 13 n. 4.*

Inter ipsa autem jura Naturale & Positivum à Doctoribus fere omnibus receptæ & notatu dignæ sunt tres differentiæ celebriores.

Prima est, quod Naturale obliget ex ipsa natura rei præceptæ, in qua honestatem: vel